

Karol Piotrowicz (1901–1940)

Karol Piotrowicz urodził się 23 października 1901 r. w Bochni¹. Był synem Sebastiana i Marii z Mrugaczów. Ojciec pełnił funkcję urzędnika salin bocheńskich, spośród dziewięciorga dzieci — poza Karolem — karierę uniwersytecką zrobił Ludwik Piotrowicz (1886–1957), znany krakowski starożytnik². Karol w latach 1908–1912 był uczniem czteroklasowej szkoły ludowej w Bochni, później rozpoczął naukę w ośmioklasowym gimnazjum w tym mieście, którą przerwał w 1918 r. 18 maja 1918 r. wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) na powiaty Bochnia-Brzesko, gdzie aktywnie się udzielał. Z początkiem listopada 1918 r. wraz z kompanią bocheńską 4 pułku piechoty Legionów Polskich wyruszył na front lwowski. Został później wysłany do szkoły podoficerskiej, a po jej ukończeniu przydzielono go do kompanii saperskiej 4 pp Legionów. Pod koniec 1919 r. został urlopowany i wrócił do Bochni, gdzie podjął przerwana naukę w gimnazjum i w maju 1920 r. zdał egzamin dojrzałości.

Po uzyskaniu matury zgłosił się ponownie do wojska w lipcu 1920 r., został wysłany do obozu ochotników-akademików w Rembertowie, jednocześnie uczył się w Szkole Podchorążych w Warszawie, gdzie zdał egzamin. Wysłano go na front wschodni, by pozostawał do dyspozycji dowództwa 4 Armii. Jednak — jak napisał w swym życiorysie — nie mógł się dostać na wschód dalej niż do Siedlec, w związku z tym przyłączył się do 123 pułku piechoty ochotników, który jednak został rozbity wskutek walk pod Platerowem. Wobec tego, Piotrowicz w pierwszych dniach sierpnia 1920 r. przyłączył się do 31 pułku piechoty strzelców konnych i z nimi przeszedł szlak wojenny przez Drohiczyn, Siedlce, Garwolin i Rembertów. Walczył od Radzymina aż do Bugu pod Wyszkowem. Później wraz z 31 pp przemaszerował przez Pułusk do Ciechanowca, skąd został przerzucony do Zamościa, gdzie uczestniczył w walkach przeciwko konnicy Siemiona Budionnego. Po rozbiciu sowieckiej armii brał udział w pościgu aż do Łucka, gdzie polskie wojsko zatrzymała wieść o zawartym rozejmie. Po zakończeniu działań wojennych trafił do baonu zapasowego w Łodzi, skąd został bezterminowo urlopowany³. Za zasługi odniesione w walkach na froncie wschodnim otrzymał w 1921 r. Krzyż Walecznych.

¹ Dotychczas opracowano dwa biogramy Karola Piotrowicza, zob. E. Nieciowa, Karol Piotrowicz (1901–1940), „Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie” 17, 1971, s. 45–52; H. Winnicka, Piotrowicz Karol, w: Słownik historyków polskich, Warszawa 1994, s. 407.

² J. Wolski, Piotrowicz Ludwik Marian (1886–1957), w: PSB, t. 26, Kraków–Warszawa 1981, s. 450–452.

³ Szczegóły o uczestnictwie w walkach pochodzą z opracowanego przez Karola Piotrowicza w dniu 19 kwietnia 1929 r. życiorysu, zdigitalizowanego i dostępnego na stronie Federacji Rodzin Katyńskich,

Po opuszczeniu wojska Karol Piotrowicz wyjechał do Krakowa, gdzie 24 listopada 1920 r. zapisał się na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego⁴. Uczęszczał na wykłady wybitnych historyków — Władysława Semkowicza⁵, Władysława Konopczyńskiego⁶, Jana Dąbrowskiego⁷ oraz Romana Grodeckiego⁸. Dodatkowo zainteresował się filologią polską, uczęszczając na wykłady Ignacego Chrzanowskiego i Józefa Kallenbacha (literatura polska) oraz Jana Łosia (językoznawstwo).

Już w okresie studiów objawiła się u Piotrowicza żyłka działacza. Zaangażował się w prace Koła Historyków Uczniów UJ, był nawet jej prezesem w roku akademickim 1923/1924. Uzyskał wówczas „zaszczytny, rzadko osiągalny tytuł «dobrze zasłużonego»”⁹. W 1921 r. był delegatem Koła na I Zjazd Kół Naukowych w Poznaniu¹⁰. Wtedy też działał jako prezes komisji rewizyjnej Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Uczniów UJ¹¹.

Dnia 8 lipca 1924 r. otrzymał absolutorium i podjął starania, by uzyskać tytuł doktorski. Pod opieką znakomitego mediewisty Jana Dąbrowskiego przygotował rozprawę zatytułowaną *Polityka Polski wobec Śląska w latach 1439–1444*¹². Rozprawa ugruntowała zainteresowania badawcze Piotrowicza, który poświęcił się odtąd badaniu późnośredniowiecznych dziejów Śląska. Praca ta jednak nigdy nie została opublikowana. Odtąd też, praktycznie do 1939 r. trwała jego współpraca z profesorem Dąbrowskim na niwie badań dziejów Śląska i z zakresu historii wojskowości.

Jeszcze w czasie studiów, w październiku 1923 r. podjął pracę jako pomocnik biblioteczny w Bibliotece Jagiellońskiej, która była wówczas zarządzana przez Fryderyka Papée. Stosunkowo szybko przeszedł szczeble kariery, uzyskując w 1934 r. nominację na bibliotekarza¹³. Pełnił obowiązki kierownika biura przybytków druków zwartych oraz kierownika wypożyczalni miejscowej i zamiejscowej. Warto dodać, że za swe zasługi otrzymał w 1938 r. Brązowy Medal za Długoletnią Służbę, przyznany przez władze Uniwersytetu Jagiellońskiego¹⁴.

W 1931 r. Karol Piotrowicz otrzymał zgodę Senatu Akademickiego UJ na zmniejszenie liczby godzin pracy w BJ, ponieważ 1 kwietnia 1931 r. objął stanowisko dy-

a pochodzącego ze zbioru rodziny Piotrowicza, zob. <https://nasi-bliscy.federacja-katyn.org.pl/portrety/piotrowicz-karol/> (dostęp: 9.10.2022).

⁴ Archiwum UJ, sygn. S II 516 (418): Księga immatrykulacji. Półrocze zimowe 1920/21, l. 269, nr 348.

⁵ B. Wyrozumski, Władysław Semkowicz (1878–1949), w: *Mediewiści*, t. 2, red. J. Strzelczyk, Poznań 2013, s. 157–165.

⁶ P. Biliński, Władysław Konopczyński. Człowiek i dzieło, Kraków 2018.

⁷ J. Nikodem, Jan Dąbrowski (1890–1965), w: *Mediewiści*, t. 4, red. J. Strzelczyk, Poznań 2016, s. 55–72.

⁸ J. Wyrozumski, Roman Grodecki (1889–1964), w: *Mediewiści*, t. 2, s. 21–32.

⁹ Wspomnienia z życia i działalności Koła Historyków Uczniów UJ w latach 1892–1927, Kraków 1928, s. 43.

¹⁰ Tamże, s. 37.

¹¹ Tamże, s. 43.

¹² Archiwum UJ, sygn. WF II 504,teczka przewodu doktorskiego Piotrowicza Karola.

¹³ Archiwum UJ, sygn. S II 619,teczka osobowa Piotrowicz Karol; E. Nieciowa, Karol Piotrowicz, s. 46–47.

¹⁴ E. Nieciowa, Karol Piotrowicz, s. 47.

rektora Biblioteki Polskiej Akademii Umiejętności — które zwolniło się po śmierci poprzedniego dyrektora Władysława Barana¹⁵. Piotrowicz został wybrany na to stanowisko w drodze konkursu, na który papiery złożyło siedmiu kandydatów.

Rządy Piotrowicza były pomyślne dla rozwoju Biblioteki PAU; zatrudnił więcej osób w placówce, uporządkował sprawy związane z opracowaniem i udostępnianiem zbiorów. Jako historyk był bardzo wyczulony na kwestie rękopisów. Brał udział w opracowywaniu *Wskazówek do katalogowania rękopisów w zbiorach bibliotecznych*¹⁶. Zainicjował również proces katalogowania nowych nabytków rękopismienych, które nie zostały objęte katalogami Jana Czubka z lat 1906–1912¹⁷. Dzięki temu skatalogowano około 300 nowych rękopisów oraz rozpoczęto prace nad opracowaniem ogromnej spuścizny ks. Jana Fijałka, która trafiła do Biblioteki PAU zgodnie z zapisem testamentowym tego krakowskiego badacza historii Kościoła¹⁸. Dzięki działaniom Piotrowicza Biblioteka PAU stała się jednym z najlepiej działających zakładów naukowych Polskiej Akademii Umiejętności¹⁹. Obowiązki zawodowe w BJ i w Bibliotece PAU pełnił nieprzerwanie aż do sierpnia 1939 r.

Poza pracą zawodową, udzielał się w licznych gremiach. Od 1934 r. był członkiem Rady Związku Bibliotekarzy Polskich, gdzie zajmował się problemami kształcenia zawodowego bibliotekarzy. Od 1937 r. był sekretarzem redakcji „Przeglądu Bibliotecznego”²⁰. Prowadził również wykłady szkoleniowe dla bibliotekarzy w Komañczy, Werkach k. Wilna czy też w Krakowie²¹.

Innym ważnym aspektem była działalność Piotrowicza w Polskim Towarzystwie Historycznym. Aktywnie uczestniczył w pracach Krakowskiego Oddziału PTH, gdzie od 1927 r. sprawował funkcję skarbnika a od 1938 r. był członkiem Zarządu Głównego²².

Z pewnością za namową swego mistrza Jana Dąbrowskiego, od 1931 r. pełnił obowiązki członka i sekretarza Komisji Historii Wojskowości w Polsce działającej w strukturach PAU²³. Natomiast od 1933 r. był członkiem Komisji Historycznej Wydziału historyczno-filozoficznego PAU²⁴.

Udzielał się również w pracach Towarzystwa Szkoły Ludowej, Towarzystwa Miłośników Biblioteki Jagiellońskiej, w Towarzystwie Miłośników Książki²⁵. Oraz

¹⁵ Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności, R. 1930/1931, s. 32; Archiwum UJ S II 619,teczka personalna Karola Piotrowicza; E. Nieciowa, Karol Piotrowicz, s. 47.

¹⁶ Wskazówki do katalogowania rękopisów w zbiorach bibliotecznych, Kraków 1935.

¹⁷ J. Czubek, Katalog rękopisów Akademii Umiejętności w Krakowie, Kraków 1906; idem, Katalog rękopisów Akademii Umiejętności w Krakowie. Dodatek, Kraków 1912.

¹⁸ Jednak nie zostało wówczas katalogowanie ukończone, zrealizowano to dopiero w l. 1995–2001.

¹⁹ D. Rederowa, Z. Jabłoński, Zarys dziejów Biblioteki PAN w Krakowie w latach 1856–1956, „Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie” 1, 1955, s. 39.

²⁰ E. Nieciowa, Karol Piotrowicz, s. 50.

²¹ Tamże, s. 51.

²² Tamże, s. 52.

²³ Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności, R. 1931/1932, s. XLIX.

²⁴ Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności, R. 1933/1934, s. XLV.

²⁵ E. Nieciowa, Karol Piotrowicz, s. 52.

w Towarzystwie Numizmatycznym w Krakowie²⁶. Ponadto działał w lokalnej polityce, gdyż przed wyborami do Rady Miasta Krakowa w 1938 r. pełnił obowiązki sekretarza Prezydium Polskiego Bloku Katolickiego²⁷.

W dniu 3 lipca 1926 r. poślubił Stanisławę Semkowiczównę, córkę Władysława Semkowicza. Z tego związku narodziły się dwie córki — Anna Maria (żona późniejszego profesora UJ Józefa Wolskiego) i Maria Aleksandra (żona Aleksandra Marszałka)²⁸.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego Karol Piotrowicz otrzymał przydział do 20 pułku piechoty Ziemi Krakowskiej, a w 1936 r. awansowany na stopień porucznika ze starszeństwem²⁹. W sierpniu 1939 r. został zmobilizowany i jak się okazało — trafił we wrześniu 1939 r. do niewoli sowieckiej. Więziony był w Starobielsku, co wspominał Józef Czapski w wywiadzie z 1943 r.³⁰ Wiadomo, że prowadził dla współwięźniów odczyty o tematyce historycznej³¹. Został rozstrzelany przez NKWD w Charkowie w kwietniu lub maju 1940 r.³²

Działalność naukowa Karola Piotrowicza nie jest szczególnie obszerna. Składa się na nią zaledwie kilka artykułów oraz informacje o niezrealizowanych pracach, w większości dotyczących historii późnośredniowiecznego Śląska.

Istotną częścią jego dorobku są recenzje. Już w 1927 r. recenzował pracę E. Kuhnerta o bibliotece miejskiej i uniwersyteckiej w Królewcu, rok później omówił czwarte wydanie *Historii Polski* Michała Bobrzyńskiego³³. Jednak naistojniejszą pracę stanowi recenzja pracy Ottona Laskowskiego dotyczącej bitwy pod Grunwaldem³⁴. Piotrowicz dokonał tu zdecydowanej krytyki pracy Laskowskiego, jednak najważniejszym spostrzeżeniem były te słowa, wielokrotnie w literaturze przypominane:

Nie tutaj miejsce na charakterystykę wartości przekazów Długosza czy *Chronicae conflictus*, lecz podnieść należy, że problem bitwy grunwaldzkiej dotąd nie będzie należycie postawiony, dopóki autor piszący o niej nie przeprowadzi skrupulatnego rozgraniczenia wartości przechowanych do naszych czasów przekazów, omawiając ich braki i tendencje. Innymi słowy wkroczyć się tu musi

²⁶ Tego efektem była niewielka publikacja — K. Piotrowicz, *Działalność Towarzystwa Numizmatycznego w Krakowie w okresie 40-lecia (w latach 1889–1929)*, „Wiadomości Numizmatyczno-Archaeologiczne” 12, 1928/1929, s. 3–12; również w formie odrębnej odbitki.

²⁷ Prezydium Polskiego Bloku Katolickiego, „Czas Narodu” 1938, nr 314, s. 9–10.

²⁸ E. Nieciowa, Karol Piotrowicz, s. 46.

²⁹ R. Rybka, K. Stepan, *Awanse oficerskie w Wojsku Polskim 1935–1939*, Warszawa 2021, s. 608.

³⁰ Wywiad z Józefem Czapskim, „Orzeł Biały” 1943, nr 16/55.

³¹ Charków. Księga cmentarna Polskiego Cmentarza Wojskowego, red. J. Tucholski, W.K. Roman, Warszawa 2003, s. XXXII.

³² Tamże, s. 415. Swoistym *signum temporum* jest fakt, iż E. Nieciowa napisała w biografii Piotrowicza „Tragizm jego śmierci pogłębia fakt, że nie znamy szczegółów zgonu, nie znamy mogiły”, zob. E. Nieciowa, Karol Piotrowicz, s. 46. Innym wyrazem braku informacji o losach Piotrowicza jest fakt, iż do 1948 r. podawany był jako członek Komisji Historii Wojskowości w Polsce PAU, zob. *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności*, R. 1946/1947, s. LXIX.

³³ Rec: E. Kuhnert: *Geschichte der Staats- und Universitäts Bibliothek zu Königsberg*, „Przegląd Biblioteczny” 1, 1927, s. 118–121; Spowodu IV wydania „Dziejów Polski” M. Bobrzyńskiego, „Przegląd Powszechny” 178, 1928, s. 227–233.

³⁴ Rec: O. Laskowski, *Grunwald*, KH 44, 1930, 1, s. 229–246.

ponownie w dyskusję na temat wartości wersji Długosza i sposobu użytkowania jego wiadomości, zapoczątkowaną przez [Jakuba] Cara i [Stanisława] Smolkę³⁵.

Warto dodać, że recenzja Piotrowicza wpłynęła na sposób widzenia problemu bitwy grunwaldzkiej i stała się inspiracją dla szwedzkiego badacza Svena Ekhdala³⁶.

Karol Piotrowicz prowadził również rejestrację katalogową poloników, znajdujących się na terenie Niemiec i w krajach naddunajskich. Owocem tych prac są dwie publikacje w „Nauce Polskiej” w 1930 i 1934 r.³⁷ W tym czasie wydał również bibliografię prac profesora Wacława Sobieskiego, która została zamieszczona w księdze pamiątkowej³⁸. Realizował również prace bibliograficzne i indeksacyjne. Opracował indeksy do trzeciego tomu *Historii Śląska*³⁹, oraz katalogu rękopisów Biblioteki Książąt Czartoryskich⁴⁰.

Współpracował z redakcją *Polskiego Słownika Biograficznego*. Napisał 52 biogramy osób żyjących w średniowieczu, które zostały wydane w latach 1935–1946. Wyjątkiem jest biogram Michała Józefa Bonieckiego-Fredro (1838–1877), co wynikało z zainteresowań Piotrowicza Piastami śląskimi, ponieważ Boniecki-Fredro w latach 1874–1875 wydał pracę pt. *Szkice historyczne. Książęta śląscy z domu Piastów*⁴¹. Większość biogramów dotyczy Piastów śląskich i mazowieckich, napisał biogramy również XV-wiecznych urzędników oraz osób z rodziny Jana Długosza, Branickich, czy Brudzewskich. Cenny jest biogram biskupa Andrzeja Łaskarza. Część tych haseł została opublikowana już po jego śmierci, kiedy po II wojnie światowej wznowiono wydawanie PSB.

Karol Piotrowicz działał również w pracach Instytutu Śląskiego w Katowicach, a 13 grudnia 1935 r. wygłosił odczyt o próbach rewindykacji Śląska przez Polskę w późnym średniowieczu⁴². Została ona opublikowana rok później. Prawdopodobnie była rozszerzoną wersją dysertacji doktorskiej i jedną z prac napisanych w ramach badań nad XV-wiecznym Śląskiem, prowadzonych w celu opracowania monografii Śląska z tego okresu. W tej pracy omówił Piotrowicz działania husytów na Śląsku na tle polityki polskiej, próby rewindykacji tych ziemw oparciu o układy ze stanami śląskimi, nabytki Zbigniewa Oleśnickiego (księstwo siewierskie) oraz króla Kazimierza

³⁵ Tamże, s. 235.

³⁶ S. Ekhdal, *Grunwald 1410. Studia nad tradycją i źródłami*, tłum. M. Dorna, Kraków 2010, s. 79.

³⁷ K. Piotrowicz, *Polonica za granicą. Kraje naddunajskie, wstęp J. Dąbrowski, „Nauka Polska, jej potrzeby, organizacja i rozwój”* 13, 1930; idem, *Polonica w Niemczech, „Nauka Polska, jej potrzeby, organizacja i rozwój”* 18, 1934.

³⁸ K. Piotrowicz, *Bibliografia prac prof. Wacława Sobieskiego*, w: *Księga pamiątkowa ku czci profesora Wacława Sobieskiego*, t. 1, Kraków 1932, s. IX–XVI. Zresztą Piotrowicz koordynował prace wydawnicze księgi pamiątkowej, czego świadectwem są akta zachowane w Bibliotece Naukowej PAU i PAN w Krakowie, sygn. 8894, t. 1–2.

³⁹ *Historia Śląska*, t. 3, red. W. Semkowicz, Kraków 1936, s. 718–787.

⁴⁰ *Index nominum et rerum quorum in volumine primo Catalogi codicum manu scriptorum Musei Principum Czartoryski Cracoviensis mentio fit*, coll. C. Piotrowicz, Cracoviae 1928; *Index nominum et rerum quorum in volumine secundo Catalogi codicum manu scriptorum Musei Principum Czartoryski Cracoviensis mentio fit*, coll. C. Piotrowicz, Tessin 1931.

⁴¹ K. Piotrowicz, *Boniecki-Fredro Michał Józef*, w: *PSB*, t. 2, s. 303.

⁴² *Sprawozdanie Dyrekcji Instytutu Śląskiego za rok 1935–36*, Katowice 1936, s. 14.

Jagiellończyka (księstwo oświęcimskie). Piotrowicz słusznie zauważył, że zasługa uzyskania tych księstw nie należała do króla, zainteresowanego bardziej sprawami pomorskimi, a do ówczesnych elit możnowładczych, które nie unikały angażowania się w sprawy Śląska⁴³.

W tym samym roku opublikował artykuł *Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie historii*⁴⁴. Przedstawił w niej dotychczasowy stan badań nad dziejami Śląska. Wiele z postulatów zostało już obecnie zrealizowane, jednak wciąż aktualne są uwagi Piotrowicza w zakresie edycji krytycznych śląskich źródeł narracyjnych. Słusznie też zwracał uwagę na fakt, że wiek XV wśród badaczy dziejów Śląska nie cieszył się zbyt dużą popularnością.

W 1938 r. Piotrowicz opublikował artykuł pt. *Tragiczny zgon Mikołaja II księcia opolskiego*⁴⁵. Przedstawił w nim historię księcia opolskiego Mikołaja II, który został ścięty na rynku w Nysie w 1497 r. Poprzedził te wydarzenia omówieniem relacji książąt opolskich wobec króla Macieja Korwina w latach 1474–1490; ich przemianę ze zwolenników króla w przeciwników. Zdaniem Piotrowicza, Mikołaj II po 1490 r. starał się o nawiązanie stosunków z polskim dworem Jana Olbrachta. Uważał również, że książę opolski był wychowany w antyniemieckiej atmosferze i stanowczo stwierdził, iż nie znał j. niemieckiego. Z tego też powodu miał zwlekać z uznaniem władzy króla Władysława II Jagiellończyka; ponadto zdaniem badacza — książę pragnął, aby księstwo opolskie znalazło się w obrębie państwa polskiego. Wydarzenia nyskie były zaplanowanym tumultem, wskutek czego Mikołaj II miał zginąć w zajściu, jednak na wskutek pewnych zmian w planie, postanowiono zwołać pośpieszny sąd, który skazał księcia opolskiego na karę śmierci. Cała sprawa miała odbyć się za wiedzą praskiego dworu. Brat Mikołaja II, książę Jan II Dobry spróbował szukać sprawiedliwości zbierając wojska, z zamiarem najazdu na włości księcia cieszyńskiego, jednego z tych, którzy skazali Mikołaja II. Wobec faktu, iż książę Kazimierz II uzyskał opiekę króla Władysława II, a król polski w tym czasie przebywał na wyprawie czarnomorskiej, Jan II musiał zrezygnować z zemsty. Piotrowicz przedstawił całą sprawę w dość charakterystycznej tonacji, iż była to walka elementu niemieckiego z pro-polskim księciem⁴⁶.

Warto wspomnieć o niezrealizowanych pracach Piotrowicza — znaleźć można informację o przynajmniej kilku dziełach niewydanych. Wiemy, że 10 lutego 1928 r. ówczesny sekretarz generalny PAU Stanisław Kutrzeba zorganizował Komitet dla Opracowania Historii Śląska i zaprosił do niego krakowskich badaczy: Jana Dąbrowskiego, Kazimierza Dobrowolskiego, ks. Jana Fijałka, Romana Grodeckiego, Abdona Kłodzińskiego, Sylwiusza Mikuckiego, Władysława Semkowicza oraz

⁴³ K. Piotrowicz, *Plany rewindykacji Śląska przez Polskę pod koniec średniowiecza*, Katowice 1936, s. 45. Te spostrzeżenia potwierdzają badania Krzysztofa Rafała Prokopa, *Księstwa oświęcimskie i zatorskie wobec Korony Polskiej w latach 1438–1513. Dzieje polityczne*, Kraków 2002, s. 99.

⁴⁴ Opublikowana w: *Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku*, red. R. Lutman, Katowice 1936.

⁴⁵ K. Piotrowicz, *Tragiczny zgon Mikołaja II księcia opolskiego*, w: *Studia historyczne ku czci Stanisława Kutrzeby*, t. 2, Kraków 1938, s. 595–610.

⁴⁶ I cała ta sprawa praktycznie jest przedstawiana w takim świetle, jak wynika z prac Kazimierza Piwarskiego (1947 r.), Zygmunta Borasa (1957 r.) czy Lidii Hanakówny (w 1997 r.).

Karola Piotrowicza⁴⁷. Dzięki wsparciu Michała Grażyńskiego, ucznia Kutrzeby i ówczesnego wojewody śląskiego uzyskano spore wsparcie finansowe, dzięki czemu było możliwe wielotomowe opracowanie dziejów Śląska. W tym celu planowano nawet utworzyć specjalną stację badawczą w ówczesnym Breslau, jednak wskutek rządu nazistów w Niemczech, nie doszło do tego⁴⁸. Jednak mimo to trwały prace nad monografią. Karol Piotrowicz miał pierwotnie zająć się dziejami miast śląskich, później jednak postanowiono, że opracuje historię Śląska w wieku XV⁴⁹. Wiadomo ze sprawozdania PAU za rok 1938/1939, iż Piotrowicz opracował dzieje Śląska do schyłku rządów Kazimierza Jagiellończyka oraz początków panowania Jana Olbrachta⁵⁰. Zdawano sobie jednak sprawę z trudności opracowania tego okresu, gdyż brakowało monograficznych opracowań dotyczących XV czy XVI wieku, stąd też planowano później wydać te tomy⁵¹. Jak wiadomo, w 1933 r. wydano dzieje Śląska do roku 1400, później temu przedsięwzięciu zaszkodził wybuch II wojny światowej. Niestety, prawdopodobnie akta, nad którymi pracował Piotrowicz nie przetrwały do dnia dzisiejszego.

Wiadomo też, że Piotrowicz, w ramach prac PAU zbierał materiały dotyczące genealogii Piastów śląskich, oraz rejestrował śląskie dokumenty z polskich archiwów, które miały być przeznaczonego do wydawnictwa rejestrow⁵².

W Sprawozdaniu Dyrekcji Instytutu Śląskiego za rok 1935/1936 pojawiła się informacja, iż Piotrowicz przygotowywał pracę *Zarys dziejów Śląska*, który miał wyjść jako tom 8 w serii *Śląsk: ziemia i ludzie*⁵³. W kolejnym sprawozdaniu, za rok 1936/1937 nie ma już informacji o tym dziele⁵⁴. Prawdopodobnie Piotrowicz wycofał się z zamiaru jej przygotowania, ze względu na fakt opracowywania dziejów Śląska w XV w. dla Polskiej Akademii Umiejętności, które były zajęciem z pewnością czasochłonnym — choćby ze względu na brak odpowiednich edycji źródłowych i związaną z tym potrzebę szerokich kwerend archiwalnych oraz brak odpowiednich monografii.

⁴⁷ J. Wyrozumski, Słowo wstępne, w: *Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, t. 1, red. S. Kutrzeba, Kraków 2013 (reprint wydania z 1933 r.), s. IV; *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności*, R. 1927/1928, s. LVI.

⁴⁸ J. Wyrozumski, Słowo wstępne, s. V.

⁴⁹ *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności*, R. 1928/1929, s. 18; J. Wyrozumski, Słowo wstępne s. X.

⁵⁰ J. Wyrozumski, Słowo wstępne, s. X; *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności*, R. 1938/1939, s. 7. Rok wcześniej pisano, iż „w szczególności posunęła się praca dra K. Piotrowicza, który opracowuje w. XV”, zob. *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności*, R. 1937/1938, s. 7.

⁵¹ J. Wyrozumski, Słowo wstępne, s. V.

⁵² *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności*, R. 1937/1938, s. 7; *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności*, R. 1938/1939, s. 7. Oleskandr Petryskov przypuszczał, iż przedwojenni krakowscy historycy nie myśleli poważnie o wydaniu śląskiego kodeksu dyplomatycznego; przypuszczać jednak można, iż Piotrowicz działał właśnie w tym kierunku i niewykluczone, iż część materiałów zebranych przez niego trafiła do zbioru Zakładu Dokumentacji IH PAN, a później do Karola Maleczyńskiego, zob. O. Petryskov, *Wielkie projekty śląskich wydawnictw źródłowych jako forma historiograficznego osławiania regionu*, „Klio Polska. Studia i Materiały z Dziejów Historiografii Polskiej” 13, 2021, s. 65, 78–79.

⁵³ Sprawozdanie Dyrekcji Instytutu Śląskiego za rok 1935–36, Katowice 1936, s. 11.

⁵⁴ Sprawozdanie Dyrekcji Instytutu Śląskiego za rok 1936–37, Katowice 1937.

W ramach prac w Komisji historii wojskowości polskiej K. Piotrowicz opracowywał materiały do dziejów organizacji wojska polskiego, które miały objąć dokumenty aż do przełomu XVI i XVII wieku⁵⁵. Również ta praca nie została zrealizowana.

Dorobek naukowy Karola Piotrowicza — jak już zostało wspomiane — jest skromny, aczkolwiek zawiera cenne artykuły. Niestety, II wojna światowa przerwała owocnie zapowiadające się prace badawcze w zakresie dziejów XV-wiecznego Śląska, które tak naprawdę do dziś nie cieszą się zbyt dużą popularnością wśród mediewistów.

Należy nadmienić, że Karol Piotrowicz doczekał się upamiętnienia w formie zasadzonego dębu pamięci w rodzinnej Bochni. Jego biogram można zakończyć trafnymi słowami Elżbiety Nieciowej: „Porwany okrutną wojną, odszedł Karol Piotrowicz w pełni życia, z bogatym zasobem sił i poświęcenia, dla nauki i kultury już zasłużony, choć skrzydła wiedzy dopiero co rozpostarł, i mógłby coraz owocniej służyć nauce i narodowi polskiemu”⁵⁶.

Marcin A. Klemenski

⁵⁵ Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności, R. 1937/1938, s. 33; Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności, R. 1938/1939, s. 30.

⁵⁶ E. Nieciowa, Karol Piotrowicz, s. 52.